

4. FUTURISMUS V ITÁLII A TYPOGRAFICKÁ REVOLUCE. F. T. MARINETTI, FORTUNATO DEPERO, KOVOVÉ KNIHY, BRUNO MUNARI

- *KURÁŽ, ODVAHA, VZPOURA*
- Depero ve svém manifestu tvrdí, že umění budoucnosti nevyhnutelně bude umění reklamy, která bude odrážet nadšení pro NAŠE SLAVNÉ ČINY, NAŠE MUŽE, NAŠE VÝROBKY, a tak spolupracují s fašistickým hnutím.
- agresivní pohyb, horečná nespavost, běh, salto mortale, facka a pěst
- oslavování války, šok, otevírání lidských očí
- boj proti moralismu, snaha rozbít knihovny a archívy
- opěvování davů, jimiž hýbe práce nebo povstání
- Význam futurismu spočívá v tom, že se rozešel s tradicí, se symetrickým rozvrhem tiskové stránky. Vytvořil precedens pro typografické inovace dadaistů v Německu a propůjčil své jméno experimentování v Rusku, jež předcházelo revoluci z roku 1917.
- Mezi lety 1910 a 1920 byla Evropa otřesena válkou a zmítána politickými nepokoji
- **Základy moderního umění byly položeny avantgardou**, která zároveň zavedla nové způsoby, jak pohlížet na slova a vytvářet z abecedy obrazy
- Málokdo se pokusil uspořádat slova způsobem, který by zvýraznil jejich individuální nebo sdílený význam

(Navíc pro pochopení kontextu) **Stéphane Mallarmé** – báseň *Vrh kostek* – nejenže porušila typografické konvence, ale také dala tomuto skutku smysl. Přes dvojstranu rozložil svůj volný verš, rozdíl v typu písma. Bílý prostor představuje okolní ticho, do něho jsou umístěna slova, někdy po jednom řádku, jako postupné schodiště. Jak to člověk čte, pracuje s hlasem podle toho, jak je to slovo napsáno.

kaligram – báseň, jejíž písmena nebo celá slova tvoří obraz
propojení literatury a výtvarného umění

- Roku 1897 vytvořil francouzský básník Mallarmé dvacetistránkovou báseň, která porušila grafické konvence, ale zároveň dávala smysl >>>>

FILIPPO TOMMASO MARINETTI

- Šok společně s otevíráním očí byl součástí programu **FUTURISTŮ**
  - **Vůdce hnutí** byl **Tommaso Marinetti**, zastánce volného verše, který v **Paříži roku 1906** zveřejnil **první futuristický manifest**
  - **Marinetti** předával jeho poselství – **oslavující stránky moderního světa**: rychlost, automobily, aeroplány, válku – na jeho turné po evropských městech
- V roce 1914 vydal Marinetti svou první knihu „osvobozených slov“ **ZANG TUMB TUMB**. Byla názorným příkladem Marinettiho programu pro futuristickou literaturu např.
  - Měly by se používat infinitivy
  - Musí se zrušit adjektiva
  - Zrušit interpunkci
- Nejdůležitější poznatek – Marinetti si uvědomil, že písmena, z nichž jsou tvořena slova nejsou pouhými abecedními znaky.
- Rozličné tloušťky, tvary, umístění – to vše dodává osobitý výraz, slova sama od sebe mohou působit jako vizuální představy
- Marinetti spojil své síly s podobně smýšlejícími a v časopisu *Lacerba* (vydáváný ve Florencii) tvořil typografické experimenty.
  - Slova střídala obrazy, jednotlivá slova byla umístěna na stránce v šikmých úhlech
- Protože si sami dokázali dělat dobrou reklamu, přivítali ji futuristé coby projev moderního života a protiklad muzeální kultury

FORTUNATO DEPERO byl nejvýznamnější futurista v oblasti grafického designu

- Reklama pro něj byla médiem, kterým by se měly šířit futuristické myšlenky (jiná forma poezie, která svítí navždy)
- Sepsal manifest „Futuristická přestavba vesmíru“, mezi jeho návrhy byly **zvukové a kinetické trojrozměrné reklamy**
  - Tomuto návrhu se přiblížil realizací výstavního pavilonu, který navrhl pro nakladatelství **Fratelli**. Devět metrů vysoká budova byla z části vystavěna z velkých pevných písmen, jejíž prvky se opakovaly v menším měřítku na dekoracích uvnitř
- Roku 1927 spatřila světlo světa **kniha – Depero Futurista, jedno z klíčových děl futuristické sebepropagace a grafického designu**
  - Byl to **katalog** reklamních grafik, ve formátu o něco větším než A4
  - **80 stran** tuhých desek **upevněno dvěma velkými maticemi a šrouby**
- Následující rok **Depero** vyrazil do New Yorku, zde pracoval pro divadlo, jako **reklamní grafik** na volné noze, ale navrhoval také obálky časopisů, včetně **VANITY FAIR**
- **Spolupracoval** také s firmou vyrábějící **aperitiv Campari** na sérii reklam

VE FUTURISMU BYL PŘÍTOMNÝ JISTÝ PRVEK DĚTINSKOSTI

- Futuristická přestavba zahrnovala futuristickou hračku jejíž hlavním kritériem bylo rozdráždit dospělé a rozesmát děti
- Všechny Deperovy grafiky vypadají jako by byly vyrobeny pro mateřskou školu, jako papírové vystřihovánky s prostým převrácením bílé na černou
- Ale zároveň **byly snadno reprodukovatelné**

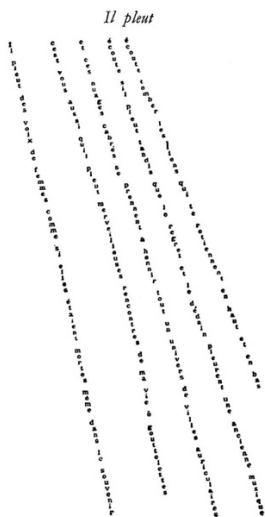
Futurismus pronikl do literatury, uměleckých děl a reklamy. **Futuristé byli fascinováni rychlostí, technologií a moderností, kterou nabízela a přisvojovali si prvky průmyslové výroby**

Matice a šrouby knihy **Depero Futurista** toho byly příkladem

- Tři exempláře této knihy byly sešroubovány do pocínovaného plechu
- Tentýž materiál použil roku 1932 básník Alisola pro vydání Marinettiho další knihy, tak aby působila na smysly hmatu, čichu a vnímání jejich tepelných vlastností
  - V knize jsou protilehlé stránky, z nichž jedna využívá plošných barev a druhá černé a bílé
  - Celková rozvrh ustoupil od běsnivosti Marinettiho dřívější edice
  - Řídil se zde přísnou geometrií a užitím geometrického, bezpatkového písma

BRUNO MUNARI

- Roku 1934 vyšla Alisolova vlastní kniha a její úpravu navrhl mladý Miláňan **Bruno Munari** jenž zůstal v Itálii po dalších 50 let významným grafikem
  - Prostřednictvím Marinettiho básně vytvořil Munari jedno z nejpůsobivějších děl raného italského grafického designu, šlo o skladbu, která propagovala umělý textil
  - Munari prezentoval zcela moderními technikami – vystřiženými fotografiemi vytištěnými v černé a barevném přetiskem písmem Bodoni a egyptienkou, různě zarovnanými uvnitř čtvercového textového sloupce

GUILLAUME APOLLINAIRE – PRŠÍ – BÁSEŇ
(DĚLAL KALIGRAMY)

F. T. MARINETTI – ZANG TUMB TUMB

F. T. MARINETTI SCRABRRRRRAAANG

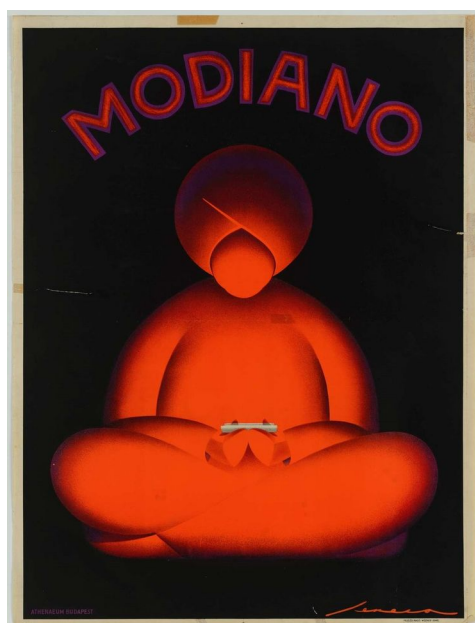
ARDENGO SOFFICI – BİFŞZF+18
(Seskupena vlastní dřevěná sazba)

FORTUNATO DEPERO – DEPERO FUTURISTA
– 1927

FORTUNATO DEPERO – MAGNESIA
PLAKÁT

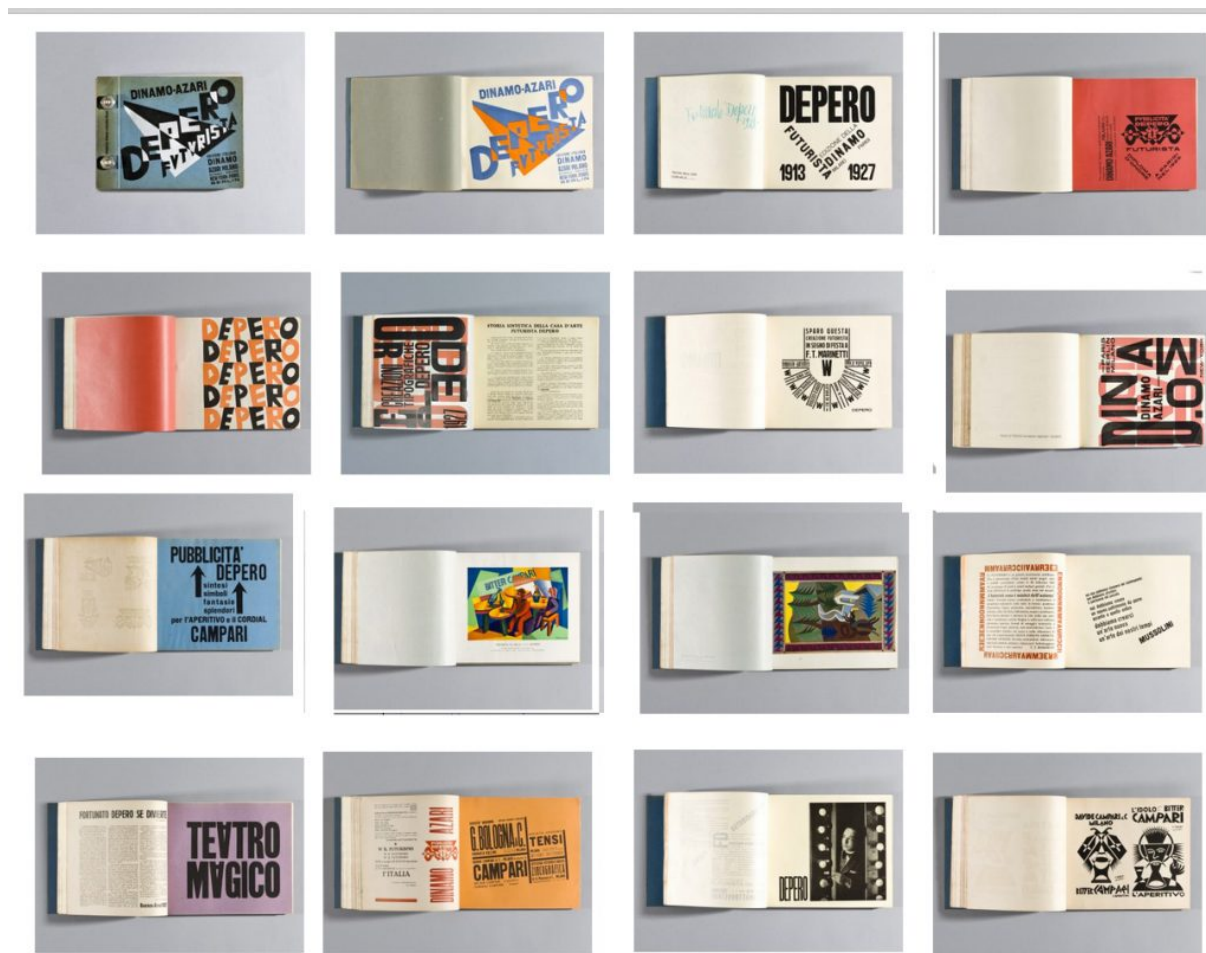

FEDERICO SENECA – CIGARETOVÉ PAPIŘKY
MODIANO

BRUNO MUNARI GURIA – LYRICKÝ MELOUN (KOVOVÉ STRÁNKY) 1934

FORTUNATO DEPERO – DEPERO FUTURISTA – 1927 (VNITŘEK STRAN)